



Foto Reuters

Kahneman mij geleerd toen we ooit samen een college gaven. De term *behavioural finance* bestond toen nog niet. In Amerika liggen mensen elke avond wakker over hun rekeningen. Toch kopen we aan de lopende band dingen die vooral goed zijn voor de verkoper, en in mindere mate voor de koper. We houden ons daardoor zelden aan onze persoonlijk budgetten. Mensen die creditcards gebruiken, overschrijden veel vaker hun budget. In Nederland spaart men misschien nog, maar Amerikanen doen dat niet, ook al zijn we veel rijker geworden. De helft van de Amerikanen is niet in staat binnen een maand 2000 dollar bij elkaar te



George Akerlof ontving in 2001 de Nobelprijs voor de Economie. Foto ANP

sprokkelen. We kopen van alles, en veel meer dan we nodig hebben. We denken dat we al die spullen nodig hebben, maar dat is niet zo. Dat is irrationeel gedrag. Een econoom zou dat niet voorspellen."

VERLEIDING

Het leven is één grote verleiding en daar gaat zijn boek over, zegt Akerlof. Is daar iets mis mee? Akerlof zegt dat vissers niet altijd oplichters zijn. "Vaak zijn het zeer onschuldige mensen", zegt de vriendelijke Akerlof genuanceerd. In het boek stellen de twee Nobelprijswinnaars zich agressiever op. List en bedrog zijn volgens hen inherent aan het kapitalistische systeem. Als concurrenten bedrog plegen, moet je dat ook doen anders overleef je niet als bedrijf. "Bedrijven moeten wel."

Verhevigde competitie verdringt regelmatig de moraal in de markt. "We hebben dat bijvoorbeeld gezien in de financiële wereld

bij de verkoop van effectenportefeuilles. Dertig jaar geleden was slechts een handvol instellingen hierbij betrokken. De concurrentie is verhevigd en de standaarden zijn losser geworden en de beloningstructuren agressiever. De verkopers van pakketten hypotheekobligaties stonden onder druk om te vissen naar klanten. Dat gold ook voor kredietbeoordelaars. Met goede ratings is gestrooid." Natuurlijk wordt reputatie meegewogen als een bedrijf de grenzen op zoekt. "Maar als bedrijven denken dat de winsten groter zijn dan de schade doen ze het toch."

Is dat ook zo gegaan bij Volkswagen? "Ik denk het niet. Die zaak kwam net te laat voor ons boek en